

Biuletenio tematika ir tema

Energetika, energijos politika ir ekonomika

Biuletenio laidos antraštė, probleminis klausimas

Tiesioginės užsienio investicijos. Lietuvos, Europos ir Singapūro tendencijos

Esminiai žodžiai

Tiesioginės užsienio investicijos, investiciniai projektai, investicijų skatinimas, Lietuva, Europa, Singapūras

Serija ir registracijos numeris

V-2026-1 ir V-2026-2

Leidimo data

2026-01-08

Leidimo vieta

Vilnius

Žanras

☒ Analitinė apžvalga ☐ Kita

Šaltiniai: kategorijos

- ☐ Teisės aktai ☐ Politinė komunikacija
☒ Analitinių centrų kūriniai / leidiniai
☒ Žiniasklaidos turinys ☒ Socialinių tinklų turinys
☐ Statistiniai duomenys ☒ Mokslo darbai
☐ Metainformaciniai produktai
☐ Išviešinti slapti / privatūs duomenys

Šaltiniai: nuo – iki

2021 11 22 –
2025 11 18

Šaltiniai: kalbos

- ☒ Lietuvių k. ☐ Lenkų k.
☒ Anglų k. ☐ Kitos ES kalbos
☐ Rusų k. ☐ Kitos

Citavimui (APA stiliumi)

Nacionalinė biblioteka, Informacijos analitikos skyrius (2026). *Tiesioginės užsienio investicijos. Lietuvos, Europos ir Singapūro tendencijos* (V-2026-1 ir V-2026-2). Vilnius.

Kontaktiniai duomenys

Informacijos analitikos skyrius; analitika@lnb.lt. Nacionalinė biblioteka, Gedimino pr. 51, 01109 Vilnius.

Turinio apžvalga

Šiame darbe:

- apžvelgiamos tiesioginių užsienio investicijų tendencijos Europoje ir Lietuvoje;
- aptariamos ryškiausios Lietuvos investicinės aplinkos problemos;
- nagrinėjamas Singapūro investicijų skatinimo pavyzdys;
- pateikiama apibendrinimų ir išvagų.

1. Įžanga

Tiesioginės užsienio investicijos (TUI) suteikia papildomą kapitalą šalių ekonomikos plėtrai, kuria naujas darbo vietas ir augina gyventojų pajamas. Kartu su TUI dažnai atkeliauja pažangesnės technologijos, vadybos praktikos ir darbuotojų kompetencijos. Integruodami šalį į pasaulines tiekimo grandines, didindami konkurencingumą ir keldami kokybės standartus tarptautiniai investuotojai gali paskatinti vietos verslų produktyvumą ir eksportą. Be to, **investicijos padeda plėsti mokestinę bazę ir gerinti infrastruktūrą, o stabilus investuotojų pasitikėjimas gali stiprinti valstybės reputaciją tarptautinėse rinkose ir švelninti ekonomikos svyravimus**, ypač jei lėšos nukreipiamos į aukštesnę pridėtinę vertę kuriančius sektorius.

Europos mastu su TUI susijęs elgesys pastaraisiais metais kinta – investuotojams svarbu ne tik mažesnės sąnaudos, bet ir tvarkos pastovumas, infrastruktūros patikimumas, energetinis saugumas, darbo jėgos kvalifikacija ir valstybės politikos aiškumas. COVID-19 pandemija ir geopolitiniai neramumai paskatino įmones keisti strategiją – jos dažniau stengiasi gamybą ir paslaugas perkelti arčiau savo pagrindinių rinkų, kad būtų mažiau rizikų ir lengviau užtikrinti tiekimą. **Lietuva šiame kontekste dažniausiai vertinama kaip viena mažesnių Europos ekonomikų, siekiančių pritraukti investicijų į paslaugų centrus, gamybą, technologijų vystymą ir kitas veiklas, o šioje srityje jos patiriami sunkumai panašūs į kitų mažų valstybių.** Mūsų šalyje paprastai akcentuojamos specialistų stygiaus, augančių darbo sąnaudų, infrastruktūros, energijos kaštų ir kai kurios kitos dažno verslo plėtrai kliudančios problemos. Dėl ekonomikai teikiamos naudos TUI yra šalių konkuravimo objektas, todėl svarbu nuolat gerinti verslo aplinką, kad investuotojai neaplenktų Lietuvos.

Kalbant apie TUI pritraukimą, kaip sėkmės pavyzdys dažnai minimas Singapūras. Šaltiniuose aptariama, kaip nuosekli valstybės politika gali paversti mažą šalį globaliu tiesioginių užsienio investicijų traukos centru. Ši šalis, kelis dešimtmečius kryptingai kūrusi patikimą institucinę aplinką, investavusi į aukštos kokybės infrastruktūrą, švietimą ir talentų pritraukimą, formavusi aiškias taisykles bei efektyvias viešąsias paslaugas verslui, tapo patraukli ne tik gamybos ar logistikos centrums, bet ir regioninėms kompanijų būstinėms steigti, finansinių paslaugų, aukštųjų technologijų ir mokslinių tyrimų veikloms plėtoti. Singapūro atvejis rodo, kad sėkmę investicijų srityje lemia ne atsitiktinės aplinkybės, o sąmoningai kuriama ekosistema, kurioje verslui lengva augti ir vystyti ilgalaikius planus.

Toliau šioje apžvalgoje aptariamos Europos ir Lietuvos TUI tendencijos, išryškunami kai kurie tobulintini mūsų šalies investicinės aplinkos aspektai, taip pat identifikuojami esminiai veiksniai, lemiantys Singapūro sėkmę viliojant užsienio investuotojus.

2. TUI tendencijos Europoje ir Lietuvoje

Pastaraisiais metais užsienio tiesioginių investicijų kreivei Europoje būdingas nepastovumas. COVID-19 pandemijos laikotarpiu TUI reikšmingai sumažėjo, vėlesniais metais buvo fiksuotas atsigavimas, tačiau nuo 2023 m. investuotojų aktyvumas vėl slopsta. Šią kaitą esą lemia pablogėjusios ekonominės perspektyvos, išaugęs neapibrėžtumas ir augančios investavimo sąnaudos.

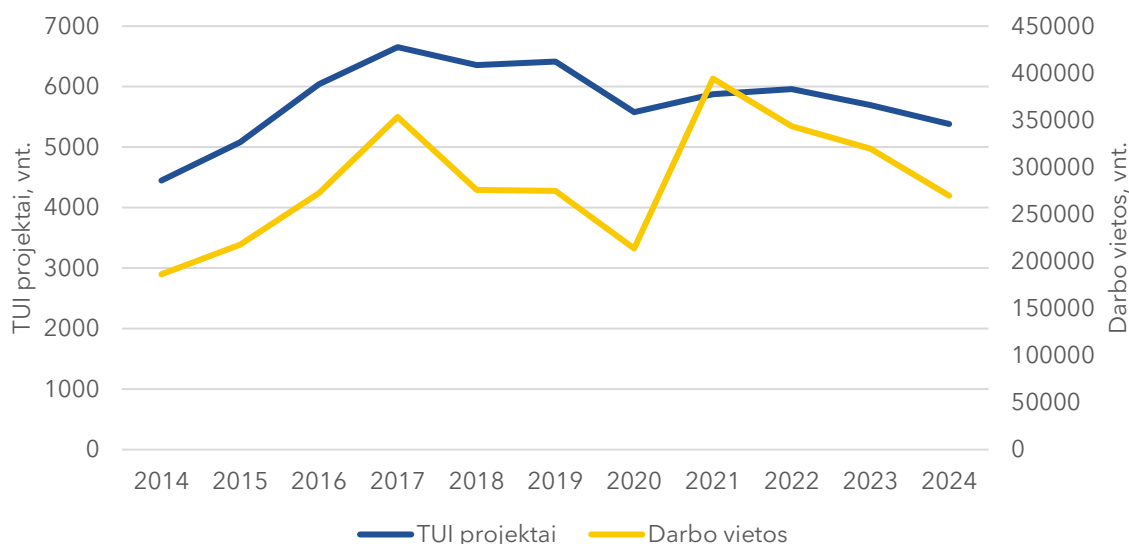
Tarptautinė audito bendrovė EY jau 24 metus vykdo tyrimus, kurie padeda atskleisti regionų patrauklumą užsienio investuotojams. Šie tyrimai naudingi įmonėms priimant investicinius sprendimus, o vyriausybėms – gerinant investicinę aplinką.¹ EY ataskaitose **Europa ilgą laiką vadinta viena geriausių TUI kryptų, o investicijos šiame regione laikytos gana saugiomis**, nes regionas pasižymėjo politikos ir reguliavimo stabilumu, aukštos kvalifikacijos darbo jėga ir gerai išvystyta transporto, energetikos bei

¹ EY. (2025). Attractiveness surveys. Prieiga per internetą: https://www.ey.com/en_gl/foreign-direct-investment-surveys/ey-europe-attractiveness-survey

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

telekomunikacijų infrastruktūra.² **Tačiau jau kurį laiką tiesioginės užsienio investicijos Europoje yra nestabilios.** 2020 m. buvo ekonominių sukrėtimų, nepastovumo ir COVID-19 pandemijos metai. Šie veiksniai pakenkė ir TUI – Europoje investicinių projektų sumažėjo 13 proc., lyginant su 2019 m. Tai buvo pirmasis dviženklis rodiklio kritimas nuo 2009 m., kai dėl siautusias finansų krizės fiksuotas 11 proc. TUI sumažėjimas.³ 2021 m. pasirodė ženklų, kad TUI vis dėlto atsigauna, pasiektas 5 proc. augimas. Tačiau 2022 m. investicijos beveik sustojo, fiksuotas tik 1 proc. augimas, o paskelbtų projektų skaičius vis dar buvo 7 proc. mažesnis nei prieš pandemiją.⁴ 2023 m., lyginant su 2022 metais, TUI susitraukė 4 proc. Vertinant pagal paskelbtų projektų skaičių, TUI Europoje 2023 m. vis dar buvo 11 proc. mažesnės nei 2019 metais (iki pandemijos), o atsilikimas nuo 2017 metų, kai TUI buvo rekordiniame lygyje, siekė 14 proc.⁵ **2024 m. investicijos mažėjo antrus metus iš eilės, jos susitraukė 5 proc. ir pasiekė žemiausią lygį per pastaruosius 9 metus.** Esama prognozių, kad greitas TUI atsigavimas mažai tikėtinas.⁶

1 grafikas. TUI projektų ir sukurtų darbo vietų skaičiaus dinamika Europoje 2014–2024 m.
© (duomenys) EY, 2025 m.^{7,8} © (grafika) Nacionalinė biblioteka, 2025 m.

EY analizės duomenimis, investicijų apimtys atskirose Europos valstybėse gerokai skiriasi. **Prancūzija, Jungtinė Karalystė ir Vokietija ir toliau yra pagrindinės regiono šalys, į kurias krypta daugiausia**

² Teigland, J.; Jesca Bax, H., Lhermitte, M. (2025 m. birželio 7 d.). Foreign investors back Europe, but is Europe back? Prieiga per internetą: https://www.ey.com/en_gl/foreign-direct-investment-surveys/foreign-investors-back-europe-but-is-europe-back

³ Ten pat.

⁴ Teigland, J.; Jesca Bax, H., Lhermitte, M. (2023 m. gegužės 11 d.). How can Europe turn on the taps of foreign investment? Prieiga per internetą: https://www.ey.com/en_gl/foreign-direct-investment-surveys/how-can-europe-turn-on-the-taps-of-foreign-investment

⁵ Teigland, J.; Jesca Bax, H., Lhermitte, M. (2024 m. gegužės 2 d.). Why optimism remains in Europe as foreign direct investment declines. Prieiga per internetą: https://www.ey.com/en_it/foreign-direct-investment-surveys/optimism-remains-in-europe-as-foreign-direct-investment-declines

⁶ Gee, A. (2025 m. gegužės 15 d.). FDI in Europe slows, but confidence remains for long-term rebound. prieiga per internetą: https://www.ey.com/en_gl/newsroom/2025/05/fdi-in-europe-slows-but-confidence-remains-for-long-term-rebound

⁷ Žr. 5 šaltinį.

⁸ Teigland, J.; Palanee, S., Lhermitte, M. (2025 m. gegužės 15 d.). Why Europe's confidence persists despite investment at a nine-year low. Prieiga per internetą: https://www.ey.com/en_gl/foreign-direct-investment-surveys/why-europe-confidence-persists-despite-investment-at-a-nine-year-low

tiesioginių užsienio investicijų – jos pritraukia maždaug pusę visų regiono investicinių projektų. Vis dėlto 2024 m. šiose šalyse investicinių projektų mažėjo dviženkliais skaičiais. Politinis neapibrėžtumas ir brangi darbo jėga Prancūzijoje lėmė, kad šalis pritraukė 14 proc. mažiau TUI projektų, tačiau, nepaisant šio smukimo, ji vis labiau įsitvirtina kaip vienas svarbiausių su dirbtiniu intelektu susijusių investicijų traukos centrų Europoje ir išlieka pagrindine tarptautinių energetikos bei agroverslo ir maisto pramonės bendrovių veiklos baze. Jungtinėje Karalystėje TUI projektų sumažėjo 13 proc., o Vokietijoje net 17 proc.⁹

Tačiau kai kurioms valstybėms sekėsi pritraukti TUI ir pasiekti puikių rezultatų. EY duomenimis, **2024 m. investicijų augimas fiksuotas Vidurio, Rytų ir Pietų Europoje**. Žvelgiant į atskirų šalių pasiekimus, išsiskiria Ispanija, kuriai pavyko pritraukti 15 proc. daugiau projektų. Tokį augimą daugiausia lėmė gera šalies ekonominė padėtis, palyginti mažos energijos ir darbo sąnaudos, platus žemės sklypų pasirinkimas bei Europos Sąjungos fondų parama. Kalbant apie naujus projektus, kitos gerai pasirodžiusios Europos valstybės – **Danija (+86 proc.), Austrija (+31 proc.), Šveicarija (+25 proc.), Lenkija (+13 proc.), Suomija (+13 proc.), Italija (+5 proc.)**. Pažymima, kad danai tokių aukštumų pasiekė gerokai padidinę verslo paslaugų, pardavimų ir rinkodaros projektų skaičių. Savo ruožtu Lenkija, užimdama palankią geografinę padėtį, galėdama pasiūlyti konkurencingas veiklos sąnaudas ir pakankamai kvalifikuotų specialistų, sugebėjo sustiprinti savo kaip svarbaus pramonės ir logistikos centro pozicijas.¹⁰

Ekspertai nurodo, kad TUI neigiamai veikia didelės energijos kainos ir aukštos palūkanos, bet pabrėžia, kad su šiomis problemomis susiduriama visame pasaulyje. Europos Sąjungos (ES) konkurencingumui kenkia ir daugiau aplinkybių. Teigiama, kad **ES šalyse darosi sunku vykdyti verslą dėl vidinių kliūčių, tokių kaip sudėtingas tam tikrų sričių reglamentavimas, didelė biurokratija, nacionalinių tvarkų ir Bendrijos finansų sistemos fragmentacija, apskritai – integralios kapitalo rinkos nebuvimas**.

Investuotojų į telekomunikacijas, žaliąją energetiką ir kitas sritis laukiantys sunkumai – ilgi derinimo procesai, skirtingi nacionaliniai teisės aktai ir ne visada nuspėjami projektų atrankos kriterijai.

Biurokratiniai barjerai ypač apsunkina investavimą į sritis, kuriose būtinos licencijos ar poveikio aplinkai vertinimas – čia delsimas gali virsti reikšmingais finansiniais nuostoliais.¹¹ Be to, TUI smarkiai veikia geopolitinė situacija – priimdamos sprendimus dėl investavimo įmonės vis dažniau vertina, ar šalių politinės kryptys ir vertybės dera su jų interesais.¹²

Neatmestina, kad **Europos investicinę aplinką neigiamai veikia ir Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) muitų politika**. Regiono patrauklumą investuotojams gali mažinti tikimybė, kad dėl didelių tarifų Europai bus sunkiau eksportuoti produkciją į vieną didžiausių vartotojų rinkų. Beje, per pastarąjį dešimtmetį

⁹ Katanich, D. (2025 m. gegužės 27 d.). Investing in Europe is at a nine-year low: Is a rebound coming? Prieiga per internetą: <https://www.euronews.com/business/2025/05/27/investing-in-europe-is-at-a-9-year-low-is-a-rebound-coming>

¹⁰ Ten pat.

¹¹ Gabaldón, P. (2025 m. liepos 7 d.). Unlocking Europe's Investment Potential. Prieiga per internetą: <https://www.ie.edu/insights/articles/unlocking-europes-investment-potential/>

¹² Grover, A., Vezina, P. L. (2025 m. liepos 4 d.). Geopolitical fragmentation and friendshoring. Prieiga per internetą: <https://cepr.org/voxeu/columns/geopolitical-fragmentation-and-friendshoring>

sumažėjo ir JAV investicijos į Europą – 2015 m. jos sudarė maždaug 24 proc., o 2024 m. tik apie 18 proc. visų pritrauktų užsienio tiesioginių investicijų.¹³

Vertinant 2024 m. TUI rezultatus, Lietuvos viešojoje erdvėje teigiama, kad, lyginant su bendra Europos padėtimi, mūsų šalies situacija yra gana gera. Viešojo įstaiga „Investuok Lietuvoje“

suskaičiavo, kad 2024 m. buvo patvirtinti 47 investiciniai projektai, turintys sukurti per 3 tūkst. darbo vietų. Nors projektų ir jų kuriamų darbo vietų skaičius mažėjo, investicijos į ilgalaikį turtą pasiekė rekordinę sumą – 351 mln. eurų – beveik 70 proc. daugiau nei 2023 m., kai investicijos siekė 207 mln. eurų. Tačiau 2025-ųjų pradžioje komentuodami praėjusių metų rodiklius ekspertai perspėjo apie silpstantį ES konkurencingumą, prastą geopolitinę situaciją ir sisteminių pokyčių Lietuvoje poreikį.¹⁴

Apskaičiuota, kad 2024 m. Lietuva pagal TUI projektų ir jų sukurtų darbo vietų skaičių vienam gyventojui gerokai lenkė bendrą Europos vidurkį – milijonui lietuvių teko 9 projektai ir 526 darbo vietos, o žemyno vidurkis siekė 6,5 projekto ir 328 darbo vietas milijonui gyventojų.¹⁵ Lietuvoje kaip pačios sėkmingiausios investavimo sritys paprastai išskiriamos:¹⁶

- **gamybos sektorius, įskaitant gynybos pramonę ir „žaliąją“ gamybą.** 2024 m. buvo pagerintas investicijų į gamybą rekordas. Tarptautinės įmonės patvirtino planus šalyje iš viso investuoti 351 mln. eurų – 144 mln. eurų daugiau nei ankstesniais metais. Šioje srityje patvirtinti 7 projektai – 4 nauji ir 3 plėtros. Ypač išsiskiria strateginės reikšmės gynybos pramonės projektas – Vokietijos kompanijos „Rheinmetall“ amunicijos gamykla Baisogaloje, į kurią numatoma investuoti per 180 mln. eurų ir sukurti apie 150 darbo vietų. „Rheinmetall“ yra viena didžiausių Europos gynybos pramonės grupių, todėl pats investuotojo „svoris“ laikomas strategiškai reikšmingu Lietuvai.
- **Biotechnologijų ir gyvybės mokslų sektorius** (biotechnologijos, medicininiai produktai ir prietaisai, klinikiniai tyrimai). 2024 m. šioje srityje patvirtinti 6 projektai, iš kurių 4 – plėtros. Kaune veikianti JAV medicinos produktų gamintoja „Hollister“ paskelbė apie papildomą 25 mln. eurų investiciją, baigus plėtrą žadama sukurti 50 naujų darbo vietų. Tarptautinės medicininio prietaisų gamintojos „Intersurgical“ planuose – per 3–4 metų laikotarpį investuoti 28 mln. eurų į Pabradės gamyklą, o pasaulinė nuolatinės gliukozės stebėsenos technologijų lyderė „Dexcom“ nutarė plėsti padalinį Vilniuje ir suburti naują klinikinių tyrimų komandą. Nurodoma, kad pernai šalies gyvybės mokslų sektorių papildė dvi naujos įmonės – šveicarų „Avance“, kurios biuras Vilniuje teiks finansines konsultacijas biotechnologijų bei farmacijos bendrovėms, ir užsakomųjų mokslinių tyrimų bendrovė „BioPharmaSpec“, pasirinkusi vystyti ikiklinikinių tyrimų paslaugas Lietuvoje. Investicijos į biotechnologijų ir gyvybės mokslų sektorių laikomos ypač vertingomis, nes jos remiasi aukšta

¹³ Perozo, E. (2025 m. gegužės 20 d.). FDI in Europe is at its lowest in the past nine years – survey. Prieiga per internetą: <https://www.investmentmonitor.ai/news/fdi-in-europe-is-at-its-lowest-in-the-past-nine-years-survey/>

¹⁴ Investuok Lietuvoje. (2025 m. sausio 8 d.). 2024 m. tiesioginių užsienio investicijų fronte: pasiektas rekordas, bet auga konkurencija. Prieiga per internetą: <https://investlithuania.com/lt/naujienos/2024-m-tiesioginiu-uzsienio-investiciju-fronte-pasiektas-rekordas-bet-auga-konkurencija/>

¹⁵ Tiesioginių užsienio investicijų skaičius Lietuvoje pernai sumenko 7 proc. (2025 m. gegužės 15 d.). Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/projektai/elta/tiesioginiu-uzsienio-investiciju-projektu-skaicius-lietuvoje-pernai-sumazejo-7-proc-120109849>

¹⁶ „Investuok Lietuvoje“: pernai šalį pasiekė 351 mln. eurų užsienio investicijų, bus sukurta per 3 tūkst. darbo vietų. (2025 m. sausio 8 d.). Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/verslas/rinkos-pulsas/2025/01/08/news/-investuok-lietuvoje-pernai-sali-pasieke-351-mln-euru-uzsienio-investiciju-bus-skurta-per-3-tukst-darbo-vietu-35959994>

kvalifikacija, mokslo baze ir ilgalaikėmis pasaulinėmis tendencijomis, todėl šalies ekonomikai suteikia stabilesnį pagrindą nei trumpalaikiai sprendimai. Lietuvos gyvybės mokslų sektoriaus įmonės bendrai kasmet sugeneruoja apie 2,6 mlrd. eurų pajamų, jų kuriama pridėtinė vertė sudaro maždaug 2,6 proc. šalies bendrojo vidaus produkto (BVP). Šiame sektoriuje dirba per 4 000 specialistų.¹⁷

- **Technologijos ir FinTech.** Technologijų sritis Lietuvoje nuolat minima tarp sėkmingiausių pritraukiant TUI. 2024 m. šiame sektoriuje patvirtinta 20 TUI projektų, iš kurių 12 – nauji. Bendrai šie projektai turėtų sukurti 904 naujas darbo vietas. Technologijų srityje dažnai išskiriamas ir kaip vienas sėkmingiausių įvardijamas *FinTech* segmentas per pastaruosius dešimt metų Lietuvoje plėtėsi itin sparčiai – jo plėtra buvo viena iš greičiausių Europoje. Remiantis statistiniais duomenimis, 2013–2023 m. pagal sukurtą pridėtinę vertę ši sritis augo labiausiai iš visų šalies ekonomikos sričių.¹⁸ Žiniasklaidoje 2025 m. pradžioje skelbta, kad „Lietuvos *FinTech* sektoriuje veikia apie 270 bendrovių, iš kurių 120 yra mokėjimo įstaigos, licencijuojamos ir prižiūrimos Lietuvos banko. 43 proc. jų yra užsienio kapitalo įmonės. Asociacijos „Fintech Hub LT“ duomenimis, čia dirba apie 7,4 tūkst. žmonių, vidutiniškai gaunančių 3,9 tūkst. eurų atlyginimą iki mokesčių.“¹⁹ Svarbu pabrėžti, kad investicijų į technologijų sritį nauda nepasiriboja vien darbo vietų kūrimu. Kartu auginamos prie vienos gamyklos ar rinkos „neprištos“ kompetencijos vykdant įvairias veiklas – kuriant produktus, vystant programinę įrangą, apdorojant duomenis, diegiant dirbtinio intelekto sprendimus, kuriant finansinių paslaugų technologijas. Tai stiprina ilgalaikį šalies konkurencingumą ir leidžia lengviau prisitaikyti prie pokyčių tarptautinėse rinkose.
- **Verslo paslaugų sektorius.** Pažymima, kad 2024 m. pagal sukurtų darbo vietų skaičių technologijų sritį aplenkė verslo paslaugų sektorius. Jame patvirtinta 12 projektų, iš kurių 4 – nauji. Tarp didžiausių naujų žaidėjų – Vokietijos bendrovė DATAGROUP ir Japonijos „Nippon Telegraph and Telephone“, Vilniuje kurianti informacinių technologijų konsultacijų ir sprendimų centrą su 100 naujų darbo vietų. Veiklą plėsti nusprendė ir norvegų informacinių technologijų įmonė „Visma Tech“ bei Prancūzijos kapitalo klientų patirties valdymo paslaugų bendrovė „Teleperformance“. Kalbant apie verslo paslaugų sektorių, 2024-ieji išsiskyrė investicijomis į technologines funkcijas – pasak „Investuok Lietuvoje“ generalinio direktoriaus Elijaus Čivilio, 83 proc. investicinių projektų jame buvo technologijų įmonių arba susiję su naujų technologijų pozicijų kūrimu.

„Investuok Lietuvoje“ 2024 m. veiklos ataskaitoje nurodyta, kad nuo 2010 m. įgyvendinant įstaigos kuruojamus projektus įdarbinta per 38 tūkst. darbuotojų. Projektus įgyvendinusios įmonės išsiskiria ir aukštais atlyginimais – jų darbo užmokesčio vidurkis 2024 m. siekė 3 181 eurų ir 43 proc. lenkė šalies vidurkį.²⁰

¹⁷ Kaip Lietuvos ekonomika priklauso nuo biotechnologijų sektoriaus? (2024 m. spalio 14 d.). Prieiga per internetą:

<https://www.15min.lt/verslas/naujiena/pranesimai/kaip-lietuvos-ekonomika-priklauso-nuo-biotechnologiju-sektoriaus-231-2323676>

¹⁸ „Fintech“ sektoriuje Lietuvoje dirba apie 8 tūkst. žmonių: įvertino, kiek mokesčių sumokėta ir kokia alga. (2025 m. rugpjūčio 6 d.). Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/naujienos/fintech-sektoriuje-lietuvoje-dirba-apie-8-tukst-zmoniui-ivertino-kiek-mokesciu-sumoketa-ir-kokia-alga-120134041>

¹⁹ Nepaisant skandalų 2024-aisiais, fintech rinka šiemet augs toliau - BNS TEMA. (2025 m. sausio 3 d.). Prieiga per internetą:

<https://bns.lt/naujiena/nepaisant-skandalu-2024-aisiais-fintech-rinka-siemet-augs-toliau-bns-tema-z1t2pj3>

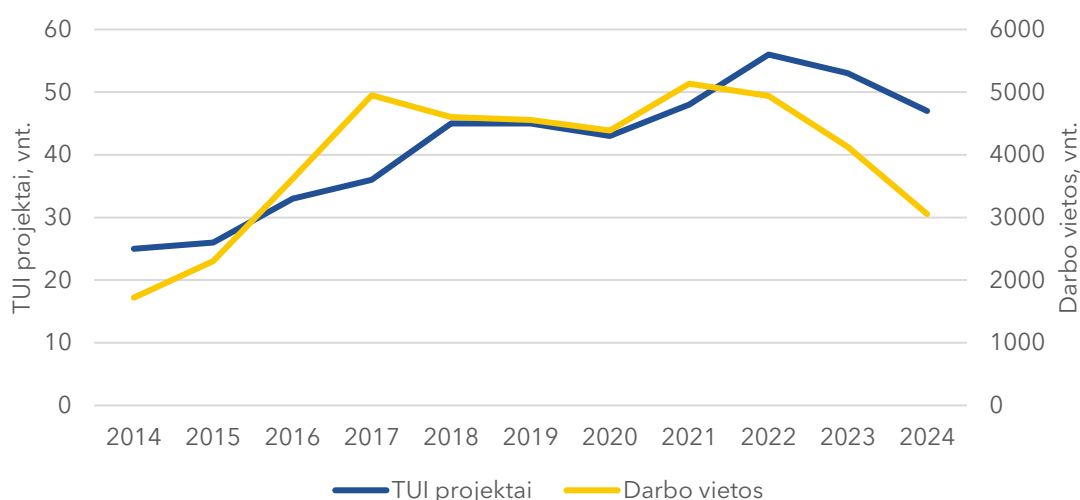
²⁰ Investuok Lietuvoje. (n. d.). 2024 metų veiklos ataskaita. Prieiga per internetą: <https://investlithuania.com/wp-content/uploads/IL-veiklos-ataskaita-2024.pdf>

2025 m. pirmasis pusmetis parodė, kad konkurencija regione stiprėja, o investicijų srantai gali būti nepastovūs.

2025 metų sausio–birželio mėnesiais Lietuva pritraukė 13 investicinių projektų, kurie turėtų sukurti 660 naujų darbo vietų, o jų vertė – apie 15 mln. eurų – 16 kartų mažesnė nei tuo pačiu ankstesnių metų laikotarpiu pritrauktų projektų. Pasibaigus 2024 metų pirmajam pusmečiui skelbta apie 22 projektus, žadėjusius 239 mln. eurų investicijų ir 1 200 naujų darbo vietų.^{21, 22}

Kad Lietuvai tenka varžytis dėl TUI su kitomis valstybėmis patvirtina lapkritį Ekonomikos ir inovacijų ministerijos pateikta informacija apie tai, kad mūsų šalis dalyvauja derybose dėl 12 naujų investicinių gynybos pramonės projektų, kurių bendra vertė siektų 1,3 mlrd. eurų. Pasak ministro Edvino Grikšo, iki 2025 metų pabaigos derybos turėtų būti užbaigtos dėl 6 projektų, realių sprendimų dėl naujų investicijų Lietuva gali sulaukti iki netrukus. Kiti potencialūs investuotojai vis dar svarsto alternatyvas ir vertina galimybes investuoti kitur. Ministro teigimu, vyksta aštri kova dėl investicijų – investuotojai vertina viską, o juos pritraukti siekdamas dirba ir Latvija, Estija, Lenkija, Čekija, Rumunija.²³

2 grafikas. TUI projektų ir sukurtų darbo vietų skaičiaus dinamika Lietuvoje 2014–2024 m.
© (duomenys) „Verslo žinios“, 2025 m.^{24, 25} © (grafika) Nacionalinė biblioteka, 2025 m.

Apibendrinant, dėl reguliavimo ir politikos stabilumo, aukštos kvalifikacijos darbo jėgos bei išvystytos infrastruktūros į Europą ilgą laiką buvo žvelgiama kaip į vieną geriausių investavimo krypčių, tačiau

²¹ Giedraitytė, L. (2025 m. liepos 3 d.). Investicijos Europoje „pramušė dugną“, bet ragina nepasiduoti – Lietuva dar gerai laikosi. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/naujienuos/investicijos-europoje-pramu-se-dugna-bet-ragina-nepasiduoti-lietuva-dar-gerai-laikosi-120122892>

²² Markevičienė, E. (2025 m. liepos 3 d.). Pirmąjį pusmetį „Investuok Lietuvoje“ pritraukė 16 kartų mažiau užsienio investicijų. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/finansai/2025/07/03/pirmaji-pusmeti-uzsienio-investicijos-i-lietuva-smuko-16-kartu-570113>

²³ Tuzas, V. (2025 m. lapkričio 18 d.). Grikšas: dar šiemet gali būti pasiekti susitarimai dėl 6 naujų investicijų. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/naujienuos/grik-sas-dar-siemet-gali-buti-pasiekti-susitarimai-del-6-nauju-investiciju-120175684>

²⁴ Simėnas, D. (2024 m. sausio 4 d.). Metų pabaigoje suskubta paplokštinti TUI nuokalnę: 2023 m. pritraukti 53 projektai. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/finansai-apskaita/2024/01/04/metu-pabaigoje-suskubta-paplokstinti-tui-nuokalne-2023-m-pritraukti-53-projektai>

²⁵ Simėnas, D. (2025 m. sausio 8 d.). 2024 m. į Lietuvą pritraukti 47 TUI projektai – 11% mažiau nei 2023 m. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/finansai/2025/01/08/2024-m-i-lietuva-pritraukti-47-tui-projektai-11-maziau-nei-2023-m>

pastaraisiais metais TUI šiame regione tapo nepastovios. Investuotojus atbaido darbo ir energijos sąnaudos bei vidiniai ES barjerai – biurokratija, sudėtingos ir fragmentuotos tvarkos, ilgi derinimo procesai, integralios finansų sistemos nebuvimas. Problemas dar labiau paaštrina neslūgstančios geopolitinės įtampos ir eksporto perspektyvas temdanti JAV muitų politika. Šiame kontekste Lietuvos 2024 m. TUI rezultatai vertinti palyginti pozityviai. Nors investicinių projektų ir sukurtų darbo vietų skaičius mažėjo, investicijos į ilgalaikį turtą pasiekė rekordą, o sėkmingiausios investavimo kryptys – pažangioji gamyba, gyvybės mokslai, technologijos ir verslo paslaugos. Tiesa, 2025 metų pirmasis pusmetis parodė, kad užsienio kapitalo srautai gali greitai reaguoti į susidarancias situacijas ir staigiai nusekti.

3. Lietuvos investicinės aplinkos silpnybės

Tiesioginės užsienio investicijos – svarbus ekonomikos veiksnys, kuriantis darbo vietas ir stiprinantis ryšius tarp šalių. Tačiau iš įvairių vertinimų ir ataskaitų matyti, kad **Lietuva pritraukdama užsienio investicijas šiuo metu patiria sunkumų**.^{26, 27} Šalies viešajame diskurse teigiama, kad norint įveikti kylančiai kliūtis, reikia esminių sisteminių pokyčių, kurie padėtų sustiprinti šalies konkurencingumą ir kurtų patikimesnę investicinę aplinką.

Kaip minėta, pastaraisiais metais TUI srautas Lietuvoje silpsta. Naujų projektų mažėja, o dalis esamų investuotojų peržiūri savo plėtros planus šalyje. Diskusijose akcentuojama, kad Lietuvai palyginti neblogai sekasi pritraukti investicijas, bet norint išlaikyti konkurencingumą būtini nauji sprendimai ir tam tikrų verslo aplinkos elementų stiprinimas. Ekspertai taip pat pabrėžia, kad šiuo metu investicinė terpė darosi nepalanki ir kalba apie nerimą keliančias tendencijas.²⁸

Pavyzdžiui, 2025 m. viduryje užsienio investuotojus vienijančios asociacijos „Investors’ Forum“ vykdomasis direktorius Vytautas Šilinskas, aptardamas pirmojo pusmečio TUI rezultatus, konstatavo, kad Lietuvos patrauklumas sumažėjo. Esą **pirmą kartą per daugelį metų daugiau kapitalo paliko šalį nei atvyko**, todėl Lietuva nebėra investicijų magnetas. Tuo pačiu metu „Investuok Lietuvoje“ vadovas Elijus Čivilis pažymėjo, kad **šiemet fiksuojamas iki šiol neregėtas reiškinys – potencialūs investuotojai įšaldo gamybinius investicinius projektus Lietuvoje**. Dėl to per pirmąjį 2025 m. pusmetį Lietuva pritraukė net 16 kartų mažiau TUI nei praėjusiais metais per tą patį laikotarpį.²⁹

Pramoninių konfederacijos prezidentas Vidmantas Janulevičius pastebėjo, kad **Lietuvos nėra tarp pirmaujančių šalių ir pagal sukaupytą užsienio investicijų ir BVP santykį**. Jo pateiktais duomenimis, 2023 m. Nyderlanduose sukaupytų TUI vertė siekė 319 proc. BVP, Airijoje – 255 proc. Estijoje – 98 proc. Latvijoje – 64 proc., o Lietuvoje tik 48 proc. ES vidurkis tais pačiais metais siekė 84 proc.³⁰

²⁶ Lietuvos Bankas. (2025 m. rugsėjo 30 d.). 2025 m. antrojo ketvirčio tiesioginių investicijų apžvalga. Prieiga per internetą: <https://www.lb.lt/lt/naujienos/2025-m-antrojo-ketvirčio-tiesioginiu-investiciju-apzvalga>

²⁷ Investuok Lietuvoje. (2025 m. liepos 3 d.). Užsienio investicijoms lėtėjant, Lietuva privalo konkuruoti greičiu ir lankstumu. prieiga per internetą: <https://investlithuania.com/lt/naujienos/uzsienio-investicijoms-letejant-lietuva-privalo-konkuruoti-greiciu-ir-lankstumu/>

²⁸ Kirkilaitė, G. (2025 m. liepos 8 d.). Lūžis Lietuvos istorijoje: kodėl užsienio investicijų Lietuvoje sumažėjo 16 kartų? Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/luzis-lietuvas-istorijoje-kodel-uzsienio-investiciju-lietuvoje-sumazejo-16-kartu-662-2482802>

²⁹ Ten pat.

³⁰ Ten pat.

Investuotojų forumo valdybos pirmininkas Rolandas Valiūnas, komentuodamas 2025 m. pirmojo pusmečio TUI rezultatus, rėžė, kad Lietuva „pramušė dugną“. Jo teigimu, šalis investicijų žemėlapyje vis labiau slenka į paraštes, ir tai „lemia ne tik geopolitinė įtampa, makroekonominės slinkty ir pašonėje vykstantis karas“.³¹

Tarp šalies patrauklumą investuotojų akyse griaunančių veiksnių dažniausiai minimas **regioninis nesaugumas ir geopolitinė situacija**. Pabrėžiama, kad karas Ukrainoje ir išaugusi įtampa Baltijos regione ypač keičia investavimo rizikos vertinimą – investuotojai linkę rinktis saugesnius variantus. Užsienio įmonės Lietuvoje dažniau perka akcijas arba jau veikiančius verslus, o „plyno lauko“ projektų pasitaiko mažai. Valiūno nuomone, net pasibaigus karui geopolitinė situacija gali likti tokia, kad investuotojai ir toliau kreips kapitalą į šalis, kurios laikomos saugesnėmis. Kaip pavyzdys nurodoma Lenkija, kuri dėl dydžio ir ekonominio bei karinio pajėgumo yra žymiai saugesnė nei Lietuva.³² Be to, dalis investuotojų prioritetą teikia valstybėms, kuriose galima greičiau pasiekti masto ekonomiją – šiuo požiūriu Lenkija ir kai kurios kitos Vidurio Europos šalys irgi lenkia Lietuvą.³³

Lietuvoje, kaip ir visur Europoje, jaučiama įtampa dėl JAV muitų politikos, kuri neprisideda prie investicinės aplinkos gerinimo. Dėl neapibrėžtumo, susijusio su JAV muitų poveikiu pasaulinei prekybai ir gamybos grandinėms, įmonės linkusios atidėti sprendimus dėl naujų projektų. Vasarą prognozuota, kad jei šis neapibrėžtumas nemažės ir investicinė terpė reikšmingai nepagerės, investicijų apimtys Lietuvoje šiemet išliks panašios kaip ir pernai.³⁴

Labai svarbu paminėti, kad geopolitinės įtampos veikia ir **energijos kaštus**. Pažymima, kad dėl besitęsiančių konfliktų Artimuosiuose Rytuose ir karo Ukrainoje energetikos išteklių kainos pasižymi nepastovumu. Kainų svyravimas gali daryti reikšmingą įtaką užsienio investicijoms, ypač gamybos sektoriuje, kuriam energetikos stabilumas yra vienas iš esminių veiklos ir konkurencingumo veiksnių. Tai irgi skatina atsargiau vertinti galimybes pradėti ar plėtoti verslą regione, įskaitant ir Lietuvą.³⁵

Anksčiau būdavo pabrėžiama, kad užsienio investuotojus į Lietuvą traukia du pagrindiniai veiksniai – santykinai pigi darbo jėga ir aukšta darbuotojų kvalifikacija. Lyginant su kitomis Vakarų Europos valstybėmis, Lietuvoje darbo užmokestis buvo gerokai mažesnis, o bendras išsilavinimo lygis, inžinerinių, informacinių technologijų ir kitų techninių specialybių bazė bei užsienio kalbų mokėjimas mūsų šalyje vertintas neblogai. Toks kainos ir kokybės derinys galėjo padėti įmonėms optimizuoti sąnaudas užtikrinant aukštą darbo našumą bei profesionalumą. Tačiau dabar teigiama, kad **Lietuva nebėra žemų kaštų šalis** ir konkuravimo pigia darbo jėga formulė viliojant investuotojus nebeveikia.³⁶ Ekspertai

³¹ Juozapaitis, L., Tuzas, V. (2025 m. liepos 3 d.). „Investuok Lietuvoje“: tiesioginių užsienio investicijų šalyje – apie 16 kartų mažiau. Prieiga per internetą: https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2601488/investuok-lietuvoje-tiesioginiu-uzsienio-investiciju-salyje-apie-16-kartu-maziau?srsltid=AfmBOorxA1JRpn-JvV9h_6rdNOirbmTZRo0g67mbG-hSN52Qcl9YotQU

³² Janauskaitė, I. (2025 m. spalio 14 d.). Valiūnas: nemaža dalis politikų nesupranta, iš kur biudžete atsiranda pinigai. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/2709319/valiunas-nemaza-dalis-politiku-nesupranta-is-kur-biudzete-atsiranda-p pinigai?srsltid=AfmBOorb58fa5NtnROCndb0lT2yYUtvF6dBCBcrdq9gDr4G9edAt7SG>

³³ Žr. 31 šaltinį.

³⁴ Giedraitytė, L. (2025 m. liepos 3 d.). Investicijos Europoje „pramušė dugną“, bet ragina nepasiduoti – Lietuva dar gerai laikosi. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/verslas/naujienos/investicijos-europoje-pramuse-dugna-bet-ragina-nepasiduoti-lietuva-dar-gerai-laikosi-120122892>

³⁵ Lietuva žemėlapyje: sritys, kuriose užsienio investuotojai mato daugiausia potencialo. (2025 m. spalio 8 d.). Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/verslas/naujiena/finansai/lietuva-zemelapyje-sritys-kuriose-uzsienio-investuotojai-mato-daugiausia-potencialo-662-2539724>

³⁶ Žr. 31 šaltinį.

pažymi, kad Lietuva kaip savo konkurencinį pranašumą turėtų akcentuoti nebe greitį ir pigumą, o aukštą pridėtinę vertę ir efektyvumą. Teigiama, kad transformacija šia kryptimi jau yra prasidėjusi, tačiau raginama paskubėti stiprinti šias pozicijas, nes laisvas nišas greitai užpildo konkurentai, o Lietuvoje vis dar trūksta investicijų į gamybinius įrenginius ir kliaujamasi pigia darbo jėga.^{37, 38}

Kalbant apie situaciją Lietuvos darbo rinkoje, jau keletą metų akcentuojama, kad šalyje **vis labiau pastebimas kvalifikuotų darbuotojų ir talentų trūkumas**. Vertindami potencialias šalis plėtrai, užsienio investuotojai ypač daug dėmesio skiria darbo jėgos pasiūlai – ne tik jos kiekybei, bet ir kokybei, todėl ribotas kvalifikuotų specialistų pasirinkimas gali neigiamai veikti tolesnes TUI tendencijas.³⁹ Skaičiuojama, kad **per pastarąjį dešimtmetį inžinerijos, informacinių technologijų, gamtos mokslų ir matematikos kryptių bakalauro bei vientisųjų studijų absolventų skaičius krito maždaug perpus**.⁴⁰ „Investuok Lietuvoje“ prognozėmis, per artimiausius dešimt metų šalies darbo rinka gali susitraukti maždaug dešimtadaliu – netektume per 100 tūkst. darbuotojų. Pvz., numatoma, kad kvalifikuotų specialistų paklausa gali gerokai viršyti pasiūlą informacinių technologijų srityje.⁴¹ Neretai daroma prielaida, kad ateityje ypač išaugs šalies gebėjimo pritraukti talentus iš užsienio reikšmė.

Didele silpnyste laikomas ir **stambioms pramonės investicijoms paruoštų sklypų ir sutvarkytos infrastruktūros stygius**. „Investuok Lietuvoje“ duomenimis, 2016–2023 m. šalis galėjo prarasti 20 potencialių stambių užsienio investuotojų vien todėl, kad nebuvo galima pasiūlyti tinkamos vietos ar paruoštų inžinerinių sprendimų. Dėl tokio nepasirengimo Lietuva galimai neteko apie 1,2 mlrd. eurų investicijų ir maždaug 5 tūkst. darbo vietų – investuotojai, neradę ką pasirinkti, tiesiog nusprendė kurtis kitur.⁴² Pažymima, kad Lietuvai trūksta didelių, pramoninei veiklai visiškai parengtų sklypų su išvystyta infrastruktūra, todėl stambūs investiciniai projektai dažnai užstringa dar parengiamajame etape – tenka gaišti keičiant žemės paskirtį, tikslinant teritorijų planavimo dokumentus, formuojant nesutvarkytas teritorijas ir įrengiant bazinius inžinerinius tinklus.⁴³

Pritraukiant TUI itin svarbi **mokestinė aplinka, lengvatos, subsidijos ir kitos skatinamosios priemonės**. Tačiau Lietuvos diskurse vis užsimenama, kad, lyginant su kitomis regiono valstybėmis, mūsų

³⁷ Janulevičius, V. (2025 m. liepos 8 d.). Ar Lietuva jau peržengė investicinio lūžio ribą? Šiuo metu matome vis daugiau ženklų, kad taip – lūžis jau įvyko. Facebook: <https://www.facebook.com/vidmantas.janulevicius.7/posts/-ar-lietuva-jau-per%C5%BEEeng%C4%97-investicinio-l%C5%AB%C5%BEio-rib%C4%85%C5%A1iuo-metu-matome-vis-daugiau-%C5%BEen/1401287104324490/>

³⁸ Juozapaitis, L. (2025 m. sausio 23 d.). Trečiųjų šalių piliečiai keičia emigruojančius lietuvius: siūlo imti riboti pigią darbo jėgą Lietuvoje. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/verslas/rinkos-pulsas/2024/01/23/news/treciuju-saliu-pilieciai-keicia-emigruojancius-lietuvius-siulo-imti-riboti-pigia-darbo-jega-lietuvoje-30197985>

³⁹ Janulevičius, V. (2025 m. liepos 8 d.). Ar Lietuva jau peržengė investicinio lūžio ribą? Šiuo metu matome vis daugiau ženklų, kad taip – lūžis jau įvyko. Facebook: <https://www.facebook.com/vidmantas.janulevicius.7/posts/-ar-lietuva-jau-per%C5%BEEeng%C4%97-investicinio-l%C5%AB%C5%BEio-rib%C4%85%C5%A1iuo-metu-matome-vis-daugiau-%C5%BEen/1401287104324490/>

⁴⁰ Rakauskė, R. (2024 m. rugpjūčio 7 d.). Kapitalui ateiti į Lietuvą kliudo ne tik geopolitika: išskyrė problemas ir pateikė receptų. Prieiga per internetą: <https://www.delfi.lt/saugu/ekonomika/kapitalui-ateiti-i-lietuva-kliudo-ne-tik-geopolitika-isskyre-problemas-ir-pateike-receptu-120041235>

⁴¹ Kaip spręsimė aukštos kvalifikacijos specialistų trūkumą? (2024 m. gruodžio 5 d.). Prieiga per internetą: <https://unicorns.lt/naujienuos/kaip-spremsime-aukstos-kvalifikacijos-specialistu-trukuma>

⁴² Simėnas, D. (2024 m. balandžio 24 d.). Konkurencijos kaina: Lietuva per 7 metus prarado 20 didelių investuotojų, 1,2 mlrd. Eur investicijų. Prieiga per internetą: <https://www.vz.lt/finansai-apskaita/2024/04/24/konkurencijos-kaina-lietuva-per-7-metus-prarado-20-dideliu-investuotoju-12-mlrd-eur-investiciju>

⁴³ Šilobritas, Ž. (2025 m. kovo 30 d.). Atskleidė, ko labiausiai trūksta stambioms pramonės investicijoms Lietuvoje: tai didžiausias iššūkis. Prieiga per internetą: <https://www.lrytas.lt/verslas/rinkos-pulsas/2025/03/30/news/atksleide-ko-labiausiai-truksta-stambioms-pramones-investicijoms-lietuvoje-tai-didziausias-issukis-37140325>

šalyje jos per menkos ir nepakankamai konkurencingos. Taip pat nurodoma, kad šalis turėtų didinti savo žinomumą tarptautinėje erdvėje.⁴⁴

Kaip matyti, Lietuvos patrauklumas užsienio investuotojų akyse menksta. Jų sprendimus reikšmingai veikia išoriniai, nuo valstybės veiksmų nepriklausomi veiksniai – geopolitinis neapibrėžtumas, regioninio saugumo vertinimas, tarptautinės rinkos poslinkiai ir pan. Vis dėlto nemaža dalis TUI potencialą ribojančių problemų kyla šalies viduje. Siekiant didinti Lietuvos konkurencingumą ir išlaikyti investuotojų pasitikėjimą būtini esminiai sisteminiai sprendimai, apimantys švietimo sistemą, darbo rinką, infrastruktūros plėtrą, mokestinės ir biurokratinės naštos mažinimą ir kitas verslo plėtrai aktualias sritis.

4. Mažas bet galingas TUI magnetas Singapūras

Singapūras, kurį laiką buvęs Didžiosios Britanijos kolonija, trumpam įstojęs į Malaizijos Federaciją, o 1965 m. paskelbęs nepriklausomybę, netrukus transformavosi į **vieną ryškiausių ir dinamiškiausių Pietryčių Azijos valstybių**. Pasirinktas kryptingos ekonominės plėtros ir sparčios infrastruktūros modernizavimo kelias, nuoseklus daugiakultūrės visuomenės puoselėjimas lėmė greitą šalies virsmą į pažangų, sėkmingą užsienio investicijas traukiantį regiono centrą.

Įvairiuose **tarptautiniuose reitinguose Singapūras nuolat užima itin aukštas pozicijas** ir yra pristatomas kaip viena patraukliausių vietų tiesioginėms užsienio investicijoms. Pavyzdžiui, pagal finansinių paslaugų platformos *BrokerChooser* sudarytą pasaulinį TUI pritraukimo reitingą, Singapūras 2024 metais ketvirtą kartą iš eilės užėmė pirmąją vietą. Tyrime, remiantis Pasaulio banko duomenimis, nagrinėti 30-ies stambiausių pasaulio ekonomikų TUI srautai 2021–2024 m. laikotarpiu. Paaiškėjo, kad Singapūras – aiškus lyderis. Šalies vidutinės gryniosios TUI įplaukos per ketverius metus siekė 29,17 proc. BVP – keturis kartus daugiau nei Švedijos (6,46 proc.), kuri reitinge buvo antra, ir kone šešis kartus daugiau nei trečioje vietoje likusių Jungtinių Arabų Emyratų (5,16 proc.).⁴⁵ 2025 metų rugsėjį sudarytame pasauliniame finansų centrų reitinge *Global Financial Centres Index* Singapūras išlaikė ketvirtą vietą, labai nežymiai, vos vienu tašku atsilikęs nuo Honkongo.⁴⁶ Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros konferencijos duomenimis, 2023 m. Singapūras pritraukė apie 159,6 mlrd. JAV dolerių TUI ir tapo trečia pagal dydį užsienio investicijų gavėja pasaulyje po JAV ir Kinijos.⁴⁷

Kurdamas savo įvaizdį Singapūras pabrėžia, kad yra valstybė, kurioje galioja **stabili teisinė sistema, tvarkos yra prognozuojamos, o intelektinė nuosavybė – gerbiama ir saugoma**. Investuotojams tai

⁴⁴ Juozapaitis, L. (2025 m. liepos 3 d.). Smuko „Investuok Lietuvoje“ užsienio investicijos: kas neramina investuotojus? Prieiga per internetą: <https://kauno.diena.lt/naujienos/verslas/imoniu-pulsas/smuko-investuok-lietuvoje-uzsienio-investicijos-kas-neramina-investuotojus-1709543>

⁴⁵ Kalynskye, A. (2025 m. spalio 12 d.). Singapore tops global FDI attractiveness ranking for fourth consecutive year: BrokerChooser. Prieiga per internetą: <https://www.edgeprop.sg/property-news/singapore-tops-global-fdi-attractiveness-ranking-fourth-consecutive-year-brokerchooser>

⁴⁶ Nguyen, H. (2025 m. rugsėjo 26 d.). Singapore ranked 4th among world's financial centers, narrowly behind Hong Kong. Prieiga per internetą: <https://e.vnexpress.net/news/business/economy/singapore-ranked-4th-among-world-s-financial-centers-narrowly-behind-hong-kong-4944031.html>

⁴⁷ Lloyds Bank. (2025). Foreign direct investment (FDI) in Singapore. Prieiga per internetą: <https://www.lloydsbanktrade.com/en/market-potential/singapore/investment>

signalizuoja apie mažesnes teisinės rizikas, galimybę lengviau planuoti ilgalaikes investicijas, sudaryti sutartis, licencijuoti technologijas ir pan. Tarp Singapūro kaip TUI traukos centro akcentuojamų pranašumų:⁴⁸

- **palanki ir aiški reguliacinė sistema.** Šalis išsiskiria skaidrumu ir verslui itin palankia aplinka, palengvinančia užsienio bendrovių steigimą ir veiklos pradžią.
- **Patogi geografinė padėtis.** Strategiškai geroje Pietryčių Azijos regiono vietoje įsikūręs Singapūras tampa puikiu centru įmonėms, siekiančioms plėstis visoje Azijoje ir lengvai pasiekti sparčiai augančias rinkas.
- **Aukštos kvalifikacijos specialistai.** Šalyje gausu gerai išsilavinusių, kelias kalbas mokančių kvalifikuotų darbuotojų, todėl įmonės gali nesunkiai rasti reikiamos darbo jėgos.
- **Konkurencingi mokesčių sprendimai.** Singapūro valdžia taiko įvairias mokesťines skatinamąsias priemones, dėl kurių šalis tampa itin patraukli tarptautiniam verslui ir investicijoms.

Taip pat skelbiama, kad Singapūro **TUI prioritetai telkiami į didžiausią augimo potencialą turinčias ir aukštą pridėtinę vertę kuriančias sritis**, tokias kaip puslaidininkiai ir pažangioji gamyba, biomedicina ir tiksloji (angl. *precision*) medicina, dirbtinis intelektas ir skaitmeninės technologijos, finansinės paslaugos ir kompanijų valdymas, tvarūs produktai ir žaliosios ekonomikos iniciatyvos.⁴⁹

Teigiama, kad Singapūras yra viena palankiausių jurisdikcijų investuoti užsienio kapitalą, nes užsieniečiams paprastai nereikia steigti bendrųjų įmonių ar perleisti valdymo ir kontrolės vietas partneriams. **Vietiniams ir užsienio investuotojams taikomi tie patys pagrindiniai įstatymai.**

Investavimo paskatos ir rėmimo schemos dažniausiai priklauso nuo to, ar investicinis pasiūlymas atitinka atsakingų valstybės agentūrų kriterijus. Šalis netaiko apribojimų pelno ar kapitalo reinvestavimui bei repatriacijai, o išplėtotą teismų ir ginčų sprendimo praktika (komercinis teismas, tarptautinis arbitražas ir mediacija) užtikrina sutarčių vykdymą ir sprendimų skaidrumą bei efektyvų įgyvendinimą.⁵⁰

Pagrindinė už TUI atsakinga institucija Singapūre yra **Ekonominės plėtros taryba (angl. *Economic Development Board*)**, koordinuojanti investicijų skatinimo veiklas, konsultuojanti vietas ir užsienio įmones, padedanti verslui gauti valstybės paskatas, užtikrinanti grįžtamąjį ryšį tarp investuotojų ir valdžios institucijų. Bendrai šalis atvira užsienio investicijoms, tačiau joje taikomos išimties kai kurioms sritims, laikomoms kritiškai svarbiomis nacionaliniam saugumui, pvz. telekomunikacijoms, turinio transliavimui, šalies naujienas skelbiančiai žiniasklaidai, finansinėms, teisinėms ir apskaitos paslaugoms, jūrų ir oro uostams, nuosavybės įgijimui. Pagal šalies teisę, įmonių steigimo dokumentuose gali būti nustatyti ribojimai užsienio asmenims būti tų įmonių akcininkais. 2023 m. įvestas investicijų tikrinimo mechanizmas suteikia prekybos ir pramonės ministerijai teisę subjektus priskirti prie itin svarbių nacionaliniam

⁴⁸ Corbin, A. (n. d.). Foreign Direct Investment in Singapore. Prieiga per internetą: <https://globig.co/foreign-direct-investment-in-singapore-2/>

⁴⁹ InCorp. (n. d.). Ministry of Finance Singapore: Your Complete Guide for Foreign Investment Success. Prieiga per internetą: <https://www.incorp.asia/blogs/ministry-of-finance-singapore/>

⁵⁰ U.S. Department of State. (2024). 2024 Investment Climate Statements: Singapore. Prieiga per internetą: <https://www.state.gov/reports/2024-investment-climate-statements/singapore>

Analitinių apžvalgų archyvas: <https://lnb.lt/istekliai/kiti-istekliai/analitines-apzvalgos>

saugumui ir teisiškai įpareigoti juos laikytis taisyklių dėl nuosavybės ribojimų užsieniečiams ir jų skyrimo aukšto lygio vadovais.⁵¹

Singapūre verslo steigimo procesas - vienas trumpiausių pasaulyje - įmonę galima įregistruoti vidutiniškai per 2,5 dienas. Tokią spartą leidžia užtikrinti įmonių registrą prižiūrinti apskaitos ir įmonių reguliavimo tarnyba (angl. *Accounting and Corporate Regulatory Authority, ACRA*), valdanti **skaitmeninę platformą BizFile**. Tai elektroninė sistema, per kurią registruojamos įmonės ir teikiami su jomis susiję dokumentai. Platforma leidžia visus pagrindinius registravimo veiksmus atlikti internetu, todėl nereikia fiziškai vykti į valstybines įstaigas. Užsienio investuotojai per šią sistemą gali registruoti įvairias verslo formas, pavyzdžiui, privačias ribotos atsakomybės bendroves ar užsienio įmonės filialus, o pats procesas yra aiškus ir patogus dėl lengvai suprantamos vartotojo paskyros.⁵²

BizFile taip pat užtikrina konkurencingas elektroninių paslaugų kainas ir skaidrumą. Platformoje taikomi aiškūs mokesčiai, todėl investuotojai gali tiksliai planuoti verslo steigimo ir įmonės bylos administravimo kaštus. Be to, ACRA tvarko išsamią registruotų subjektų duomenų bazę ir leidžia atlikti partnerių patikrą bei įvertinti įmonių struktūrą ir istoriją. Sistema veikia visą parą ir daugumą operacijų apdoroja greitai, todėl yra ypač patogi tarptautinėms įmonėms, dirbančioms skirtingose laiko juostose. *BizFile* integruota su kitų institucijų, pvz., mokesčių administratoriaus, darbo reikalus bei socialinį draudimą prižiūrinčių įstaigų sistemomis. Tai leidžia išvengti pasikartojančio duomenų teikimo ir užtikrina, kad skirtingos valstybės institucijos turėtų tą pačią informaciją.⁵³

Tarp esminių Singapūro pranašumų – **palanki geografinė padėtis, leidžianti lengvai pasiekti kitas rinkas**. Šalis įsikūrusi strategiškai svarbioje Azijos-Ramiojo vandenyno regiono kryžkelėje, netoli pagrindinių tarptautinės prekybos ir laivybos maršrutų, dėl to ji yra patraukli kaip logistikos, tranzito ir regioninių būstinių centras, leidžianti įmonėms greitai patekti į kitas Pietryčių Azijos šalis.⁵⁴ Valstybė turi platų laisvosios prekybos susitarimų tinklą – šiuo metu įgyvendinami 28 susitarimai. Pasirašius tokius susitarimus, juose dalyvaujantys Singapūre veikiantys eksportuotojai ir investuotojai gauna įvairių naudų, pvz., jiems gali būti taikomi mažesni muitai, sudaromos palankesnės sąlygos patekti į tam tikrus sektorius ir rinkas, sustiprinama intelektinės nuosavybės apsauga.⁵⁵

Kitas dažnai pabrėžiamas investicijų pritraukimo faktorius, turintis tiesioginės įtakos verslo patogumui, efektyvumui, sąnaudoms – **infrastruktūra**. Modernūs transporto tinklai, patikimas elektros energijos tiekimas, pažangios logistikos sistemos ir spartus plačiajuostis internetas Singapūre sudaro sąlygas sklandžiai įmonių veiklai. Vyriausybė nuolat investuoja į infrastruktūros tobulinimą, pavyzdžiui, sparčiai

⁵¹ Ten pat.

⁵² InCorp. (2025 m. rugsėjo 12 d.). Guide to ACRA BizFile for Foreign Investors in Singapore. Prieiga per internetą: <https://www.incorp.asia/blogs/acra-bizfile/#singapore>

⁵³ Ten pat.

⁵⁴ Ministry of Transport. (2025 m. gruodžio 8 d.). Maritime: Learn how Singapore develops our premier global hub port. Prieiga per internetą: <https://www.mot.gov.sg/what-we-do/maritime/?utm>

⁵⁵ Ministry of Trade and Industry Singapore. (2025 m. spalio 22 d.). Free Trade Agreements. Prieiga per internetą: <https://www.mti.gov.sg/trade-international-economic-relations/agreements/free-trade-agreements-fta/>

diegia 5G technologijas, kurios daro šalį ypač patrauklią elektroninės prekybos, debesijos bei išmaniųjų technologijų sektoriuose veikiantiems investuotojams. Daugelyje kitų Pietryčių Azijos valstybių infrastruktūra tebėra nepakankamai išvystyta.⁵⁶ Teigiama, kad Singapūro Vyriausybė reikšmingai didina investicijas į infrastruktūrą, 2024 m. nacionaliniame biudžete šiam tikslui buvo numatyta 93 mlrd. Singapūro dolerių (apie 72 mlrd. JAV dolerių). Finansuojami transporto, urbanistinės plėtros, komunalinio ūkio tinklų ir kiti projektai. Ypatingas dėmesys skiriamas viešojo transporto sistemos vystymui.⁵⁷

Šaltiniuose dažnai minima, kad **Singapūro mokesčių sistema – tarp palankiausių verslui pasaulyje.**

Šalyje platus spektras mokestinių lengvatų, subsidijų ir dotacijų – nuo bendrųjų verslo skatinimo priemonių iki tikslinių programų, pritaikytų konkretiems sektoriams, skirtingų dydžių ar net augimo etapų įmonėms. Šalyje veikia šios **pagrindinės valstybinės agentūros, atsakingos už investicijų skatinimą:**⁵⁸

- jau minėta prekybos ir pramonės ministerijai pavaldi **Singapūro ekonominės plėtros taryba.**
- **Jurong Town Corporation Singapore**, daugiausia dėmesio skirianti užsienio investicijų pritraukimui į gamybos sektorių. Valdo pramonės parkus ir parūpina gamybos įmonėms infrastruktūrą bei įrenginius.
- **Enterprise Singapore** skatina startuolių ir jau įsitvirtinusių įmonių augimą, siūlo įvairias programas ir išteklius, padedančius įmonėms diegti inovacijas, plėstis ir tapti tarptautinėmis.

Singapūre tiek vietos, tiek užsienio įmonėms taikomas **fiksuotas pelno mokesčio tarifas – 17 proc. nuo apmokestinamųjų pajamų.** Verta paminėti, kad šalyje galioja įvairios lengvatos, dėl kurių daugumai mažų ir vidutinių įmonių mokestis gali būti dar sumažintas.⁵⁹ Singapūre **nėra kapitalo prieaugio mokesčio**, kurio būtų apmokestinamas pelnas, gautas pardavus turtą, akcijas ar finansines priemones – tai taip pat labai patrauklu investuotojams.⁶⁰

Dar viena paskata – **pradedančiųjų įmonių mokestinė lengvata** (angl. *Start-Up Tax Exemption, SUTE*) skirta palengvinti startuolių veiklos pradžią sumažinant apmokestinamųjų pajamų mokesčio naštą. Ši priemonė rodo valstybės siekį skatinti naujų įmonių kūrimąsi ir augimą, suteikiant joms palankesnes sąlygas. Pagal 2024 m. galiojusią tvarką, nuo mokesčio atleidžiami 75 proc. pirmojo per ataskaitinius metus naujos įmonės uždirbto 100 tūkst. Singapūro dolerių (apie 77 tūkst. JAV dolerių) ir 50 proc. antrojo 100 tūkst. Singapūro dolerių. Lengvata taikoma pirmus trejus metus iš eilės pradedant nuo įmonės įsteigimo, net jei pradžioje ji negauna pajamų. Pvz., jei verslas apmokestinamąsias pajamas pradeda generuoti tik trečiaisiais metais, išskaita bus taikoma tik tais metais, nes jie bus paskutiniai, kai

⁵⁶ Explain the factors that led to Singapore receiving the highest FDI inflows in the Southeast Asia region. (2025 m. balandžio 18 d.). Prieiga per internetą: <https://www.tuitiongenius.com/economicsessaylibrary/2025/4/16/explain-the-factors-that-led-to-singapore-receiving-the-highest-fdi-inflows-in-the-southeast-asia-region>

⁵⁷ Nexdigm. (n. d.). Singapore Infrastructure Constuction Market Outlook To 2030. Prieiga per internetą: <https://www.nexdigm.com/market-research/report-store/singapore-infrastructure-construction-market-research-report/>

⁵⁸ Žr. 48 šaltinį.

⁵⁹ InCorp. (2024 m. rugsėjo 19 d.). Understanding Corporate Tax Exemptions in Singapore. Prieiga per internetą: <https://www.incorp.asia/blogs/corporate-tax-exemptions-singapore/>

⁶⁰ Mabel, N. (2025 m. liepos 17 d.). Essential Guide to Capital Gains Tax in Singapore. Prieiga per internetą: <https://www.incorp.asia/blogs/capital-gains-tax-singapore/>

šiam verslui galioja SUTE lengvata. Vėliau šie startuoliai ir kitos SUTE kriterijų neatitinkančios įmonės gali pretenduoti į **dalinio atleidimo nuo mokesčio lengvatą**. Pagal ją nuo mokesčio gali būti atleidžiama 75 proc. nuo pirmųjų įmonės uždribtų 10-ies tūkstančių Singapūro dolerių ir 50 proc. nuo likusios apmokestinamųjų pajamų dalies (bet ši dalis negali viršyti 190 tūkst. Singapūro dolerių (147 tūkst. JAV dolerių)).^{61, 62}

Tarp Singapūro siūlomų **tikslinių, konkrečioms veikloms taikomų paskatų**:^{63, 64}

- **įmonių-pionierių skatinimo programa**, pagal kurią iniciatyvios, labiau pažangios, didelės pridėtinės vertės produktus gaminančios ar paslaugas teikiančios bendrovės gali kreiptis dėl verslo pionierės statuso. Jis suteikia teisę nustatytu laikotarpiu (5-15 metų) naudotis pelno mokesčio lengvata.
- **Inovacijų įmonėse rėmimo schema**, pagal kurią leidžiama iš apmokestinamųjų pajamų sumos atimti sumą, keturiskart didesnę nei įmonės išlaidos, patirtos moksliniams tyrimams, eksperimentinei plėtrai ir inovacijų diegimui (t. y. leidžiami 400 proc. atskaitymai).
- **Apyvartinio kapitalo paskolos** mažoms ir vidutinėms įmonėms. Galima gauti iki 500 tūkst. Singapūro dolerių (apie 388 tūkst. JAV dolerių) dydžio paskolą be užstato iki 5 metų laikotarpiui. Valstybė dengia 50 proc. su paskola susijusios rizikos (naujų, veikiančių trumpiau nei penkerius metus įmonių atveju dengiama 70 proc. rizikos).⁶⁵
- **Dvigubi internacionalizacijos išlaidų atskaitymai**. Šalies įmonės, besiplečiančios į užsienį, gali susimažinti apmokestinamųjų pajamų dydį, iš jų atimdamos sumą, lygią 200 proc. tarptautinei plėtrai skirtų išlaidų.
- **Globalios prekybos rėmimo programa**. Tam tikrus reikalavimus atitinkančių pasauline prekyba ar su ja susijusiomis veiklomis užsiimančių kompanijų pajamos gali būti apmokestinamos lengvatiniiais 5 proc., 10 proc. arba 15 proc. dydžio tarifais.
- **Centrinių būstinių rėmimas**. Tam tikros mokesčių lengvatos gali būti taikomos šalyje įsikūrusioms tarptautinių kompanijų centrinėms būstinėms, priklausomai nuo jų ekonominių įsipareigojimų Singapūrai.

Svarbu paminėti, kad Singapūre gyvena daugybė kinų, malajų, indų ir kitų tautybių atstovų, kitaip tariant, šalyje vyrauja daugiakultūrinė atmosfera, o **neutralia kalba ir pagrindine verslo komunikacijos priemone yra pasirinkta anglų kalba**. Tai dar vienas taškas Singapūro naudai tarptautinių įmonių, kurios svarsto pradėti veiklą šalyje ir nori išvengti nesklandumų dėl kalbos barjero, akyse. Aukštas

⁶¹ Žr. 59 šaltinį.

⁶² Medina, A. F. (2021 m. lapkričio 22 d.). Business and Tax Incentives for Foreign Investors in Singapore. Prieiga per internetą: <https://www.leaglobal.com/resource/business-and-tax-incentives-for-foreign-investors-in-singapore.html>

⁶³ Ten pat.

⁶⁴ Worldwide Tax Summaries. Singapore. (2025 m. liepos 29 d.). Prieiga per internetą: <https://taxsummaries.pwc.com/singapore/corporate/tax-credits-and-incentives>

⁶⁵ Enterprise Singapore. (n. d.). Enterprise Financing Scheme – SME Working Capital Loan. Prieiga per internetą: <https://www.enterprisesg.gov.sg/financial-support/enterprise-financing-scheme---sme-working-capital>

gyventojų anglų kalbos žinių lygis ir geras kitų pagrindinių Azijos šalių kalbų mokėjimas naudingas įmonėms, siekiančioms plėstis į kitas rinkas.⁶⁶

Lloyds Bank pateiktoje Singapūro investicijų klimato analizėje atkreipiamas dėmesys ir į keletą šalies **investicinės aplinkos trūkumų**. Pažymima, kad **Singapūro ekonomika yra itin atvira ir stipriai priklausoma nuo eksporto, todėl gali jautriai reaguoti į pagrindinių prekybos partnerių ekonomikos svyravimus ir pasaulines krizes**. Kaip ir daugumoje išsivysčiusių industrializuotų šalių, čia susiduriama su visuomenės senėjimo ir lėtesnio, nuosaikesnio augimo problemomis, todėl nuolat ieškoma naujų ilgalaikių ekonomikos variklių. Pastebima, kad technologijų sektoriuje vis dar trūksta darbo jėgos, tačiau gauti leidimą dirbti darosi vis sunkiau. Kai kuriais atvejais investuotojams abejonių kelia administracinių paskatų skaidrumas ir menkas Singapūro dolerio tarptautiškumas, mažinantis finansinį verslo lankstumą. Šalis veikia kaip laisvasis uostas, o pramonės įmonėms nesiūloma tarifinė apsauga. Be to, kaštus didina nemenki akcizai alkoholiui, tabakui, automobiliams ir naftos produktams. Sunkumų gali kelti ir žodžio laisvės ribojimai, o privataus ir viešojo kapitalo bendrovių dominavimas kai kuriuose sektoriuose gali silpninti konkurenciją ir atgrasyti privačias investicijas.⁶⁷

Stiprius ekonominius pagrindus turintis ir strategiškai gerą padėtį užimantis Singapūras **pastaraisiais metais susiduria su talentų trūkumo problema**. Tarptautinės įdarbinimo kompanijos ManpowerGroup atliktos apklausos duomenimis, 2025 m. šalis patenka tarp labiausiai talentų stokojančių valstybių – apie 83 proc. įmonių teigia sunkiai randančios aukštų kompetencijų darbuotojų.⁶⁸ Pvz., ypatingai didelis jų stygius juntamas informacinių ir ryšių technologijų sektoriuje. Ankstesnėmis prognozėmis, 2023 m. šaliai turėjo pritrūkti apie 60 tūkst. šios srities specialistų, o Singapūro švietimo sistema parengia tik apie 2,8 tūkst. informacinių ir ryšių technologijų absolventų per metus. Be to, tik apie trečdalis technologijų sektoriaus darbuotojų yra vietiniai, vadinasi, didelę dalį darbo jėgos sudaro užsieniečiai.⁶⁹

Spręsdama šią problemą, **šalies Vyriausybė ėmėsi priemonių pritraukti specialistų iš užsienio**. Pvz., 2021 metų pradžioje startavo patyrusiems technologijų ekspertams ir verslininkams skirta **viza Tech.Pass**. Dideles pajamas uždirbantiems arba išskirtiniais pasiekimais tam tikrose srityse (verslo, meno, kultūros, sporto, akademinėje ar mokslinėje veikloje) pasižymintiems užsieniečiams nuo 2023 metų pradžios gali būti suteikiamas penkerius metus su galimybe pratęsti galiojantis **leidimas ekspertams (angl. Overseas Networks & Expertise (ONE) Pass)**. Jį gavę talentai gali vienu metu dirbti keliose Singapūro įmonėse.^{70, 71}

⁶⁶ Lyttle, C. (2022 m. spalio 13 d.). How does Singapore punch above its weight when it comes to attracting FDI? Prieiga per internetą: <https://www.investmentmonitor.ai/insights/how-does-singapore-punch-above-its-weight-when-it-comes-to-attracting-fdi/>

⁶⁷ Žr. 47 šaltinį.

⁶⁸ ManpowerGroup. Global Talent Shortage 2025. Prieiga per internetą: <https://go.manpowergroup.com/talent-shortage>

⁶⁹ Singapore Company Incorporation. (n. d.). How Does Singapore Dominate Talent-Competitiveness in Asia? Prieiga per internetą: <https://www.singaporecompanyincorporation.sg/blog/how-does-singapore-dominate-talent-competitiveness-asia/>

⁷⁰ Ten pat.

⁷¹ Ministry of Manpower. (n. d.). Key facts on Overseas Networks & Expertise Pass. Prieiga per internetą: <https://www.mom.gov.sg/passes-and-permits/overseas-networks-expertise-pass/key-facts>

Kartu šalyje stiprinamas vietos talentų ugdymas ir siekiama mažinti priklausomybę nuo užsienio darbuotojų, kurie sudaro apie 40 proc. visos Singapūro darbo jėgos. Pvz., skatinant samdyti vietos gyventojus, 2021 m. užsieniečių įdarbinimo paslaugų sektoriuje dalis sumažinta nuo 38 proc. iki 35 proc. Be to, pristatyta keletas **vietos talentų ugdymo iniciatyvų**, tarp kurių:⁷²

- verslo lyderių karjeros programa *Singapore Global Executive Programme*, suteikianti mažesnę nei trejų metų darbo patirtį turintiems singapūriečiams įsilieti į greitai augančias ar stambias globaliu mastu veikiančias šalies įmones ir ugdyti tarptautinės kompanijos vadovams būtinas kompetencijas, ypač – semtis patirties užsienyje.
- Inicatyva *SkillsFuture*, suteikianti galimybes Singapūro gyventojams tobulinti kvalifikacijas visą gyvenimą. Pagal šią iniciatyvą gali būti finansuojami kvalifikacijos kėlimo kursai, teikiami kreditai tam tikrų mokymų ir veiklų išlaidoms padengti, remiamas studijas ką tik baigusią asmenų apmokymas darbo vietoje.

Šaltinių analizė atskleidžia, kad Singapūro gebėjimą pritraukti gausius TUI srautus labiausiai lemia palanki mokestinė aplinka, kvalifikuota darbo jėga ir gerai išvystyta infrastruktūra. Santykinai žemas pelno mokesčio tarifas didina šalies patrauklumą tarptautinėms įmonėms, nes leidžia efektyviau planuoti kaštus ir investicijų grąžą. Pakankama išsilavinusios, kvalifikuotos darbo jėgos pasiūla reiškia, kad įmonė patirs mažesnes darbuotojų apmokymo išlaidas, o jos produktyvumas, tikėtina, išaugs. Tai ypač svarbu technologijų ir kitose aukštą pridėtinę vertę kuriančiose srityse veikiantiems verslams. Galiausiai, gerai išplėtotą ir patikimą infrastruktūrą mažina veiklos sutrikimų tikimybę, leidžia užtikrinti sklandžią logistiką ir didina bendrą verslo efektyvumą. Dėl šių priežasčių Singapūras dažnai vertinamas kaip patraukli, stabili ir tarptautinėms įmonėms palanki šalis.

5. Apibendrinimas ir akcentai, į ką atkreipti dėmesį ateityje

Pastaraisiais metais užsienio tiesioginių investicijų kreivei Europoje būdingas nepastovumas. COVID-19 pandemijos laikotarpiu TUI reikšmingai sumažėjo, vėlesniais metais buvo fiksuotas atsigavimas, tačiau nuo 2023 m. investuotojų aktyvumas vėl slopsta. Šią kaitą esą lemia pablogėjusios ekonominės perspektyvos, išaugęs neapibrėžtumas ir augančios investavimo sąnaudos. Dėl reguliavimo ir politikos stabilumo, aukštos kvalifikacijos darbo jėgos bei išvystytos infrastruktūros į Europą ilgą laiką buvo žvelgiama kaip į vieną geriausių investavimo krypčių, tačiau, situacijai pakitus, dalį investuotojų atbaido darbo ir energijos sąnaudos bei vidiniai ES barjerai – biurokratija, sudėtingos ir fragmentuotos tvarkos, ilgi derinimo procesai, integralios finansų sistemos nebuvimas. Problemas dar labiau paaštrina neslūgstančios geopolitinės įtampos ir eksporto perspektyvas temdanti JAV muitų politika. Šiame kontekste Lietuvos 2024 m. TUI rezultatai vertinti palyginti pozityviai. Nors investicinių projektų ir sukurtų darbo vietų skaičius mažėjo, investicijos į ilgalaikį turtą pasiekė rekordą, o sėkmingiausios investavimo kryptys – pažangioji gamyba, gyvybės mokslai, technologijos ir verslo paslaugos. Tiesa, 2025 metų

⁷² Žr. 69 šaltinį.

pirmasis pusmetis parodė, kad užsienio kapitalo srautai gali greitai reaguoti į susidarančias situacijas ir staigiai nusekti.

TUI – svarbus ekonomikos veiksnys, kuriantis darbo vietas ir stiprinantis ryšius tarp šalių. Tačiau iš įvairių vertinimų ir ataskaitų matyti, kad Lietuva pritraukdama užsienio investicijas šiuo metu patiria sunkumų. Yra signalų, kad šalies patrauklumas investuotojų akyse menksta. Jų sprendimus reikšmingai veikia išoriniai, nuo valstybės veiksmų nepriklausantys veiksniai – geopolitinis neapibrėžtumas, regioninio saugumo vertinimas, tarptautinės rinkos poslinkiai ir pan. Vis dėlto nemaža dalis TUI potencialą ribojančių problemų kyla šalies viduje. Siekiant didinti Lietuvos konkurencingumą ir išlaikyti investuotojų pasitikėjimą būtini esminiai sisteminiai sprendimai, apimantys švietimo sistemą, darbo rinką, infrastruktūros plėtrą, mokestinės ir biurokratinės naštos mažinimą ir kitas verslo plėtrai aktualias sritis.

Singapūras, kurį laiką buvęs Didžiosios Britanijos kolonija, trumpam įstojęs į Malaizijos Federaciją, o 1965 m. paskelbęs nepriklausomybę, netrukus transformavosi į vieną ryškiausių ir dinamiškiausių Pietryčių Azijos valstybių. Pasirinktas kryptingos ekonominės plėtros ir sparčios infrastruktūros modernizavimo kelias, nuoseklus daugiakultūrės visuomenės puoselėjimas lėmė greitą šalies virsmą į pažangų, sėkmingą užsienio investicijas traukiantį regiono centrą. Šaltinių analizė atskleidžia, kad Singapūro gebėjimą pritraukti gausius TUI srautus labiausiai lemia palanki mokestinė aplinka, kvalifikuota darbo jėga ir gerai išvystyta infrastruktūra. Santykinai žemas pelno mokesčio tarifas didina šalies patrauklumą tarptautinėms įmonėms, nes leidžia efektyviau planuoti kaštus ir investicijų grąžą. Pakankama išsilavinusios, kvalifikuotos darbo jėgos pasiūla reiškia, kad įmonė patirs mažesnes darbuotojų apmokymo išlaidas, o jos produktyvumas, tikėtina, išaugs. Tai ypač svarbu technologijų ir kitose aukštą pridėtinę vertę kuriančiose srityse veikiantiems verslams. Galiausiai, gerai išplėtotą ir patikimą infrastruktūrą mažina veiklos sutrikimų tikimybę, leidžia užtikrinti sklandžią logistiką ir didina bendrą verslo efektyvumą. Dėl šių priežasčių Singapūras dažnai vertinamas kaip patraukli, stabili ir tarptautinėms įmonėms palanki šalis.

Akcentai, į ką atkreipti dėmesį ateityje

- TUI yra kompleksinis, daug sričių apimantis reiškiny, taigi jo sėkmę lemia ne vienas atskiras veiksnys, o tarpusavyje susijusių ekonominių, politinių, teisinių, socialinių ir technologinių aplinkybių visuma. Dėl šios priežasties investicinė aplinka veikia kaip grandinė – jei bent viena jos grandis tampa silpna (pavyzdžiui, pasireiškia teisinio stabilumo stoka, infrastruktūros problemos ar kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas), neigiamas poveikis gali greitai persiduoti kitoms sritims ir sumažinti bendrą investicijų efektyvumą. Todėl siekiant pritraukti ir išlaikyti TUI neužtenka stiprinti tik vieną kurį nors aspektą – būtinas nuoseklus, sisteminis požiūris, kuris užtikrintų visų grandžių tvirtumą, sklandžią sąveiką ir ilgalaikį rezultatą.

- Lietuvos diskurso analizė atskleidžia, kad šalyje esama nemažai tobulintinų verslo aplinkos aspektų, kurie galėtų reikšmingai padėti ir prie TUI skatinimo. Taip pat susidaro įspūdis, kad į tam tikras problemas pradedama rimčiau reaguoti tik tada, kai jos tampa labai akivaizdžios ir juntamos, pvz., kai investuotojai ima trauktis, kai išryškėja konkurencingumo spragos ir prarandamos galimybės. Dėl to gali būti priimami skuboti reaktyvūs sprendimai, o ne iš anksto suplanuotos, ankstyvu rizikų atpažinimu ir valdymu pagrįstos priemonės. Siekiant didinti ilgalaikį Lietuvos patrauklumą investuotojams, svarbu pereiti nuo uždelsto „gaisrų gesinimo“ prie nuoseklaus, prevenciniu požiūriu paremto strateginio planavimo, leidžiančio laiku įžvelgti atsirandančius trūkumus ir juos pašalinti.
- Lakoniška Singapūro investicinio klimato apžvalga leidžia suprasti, kad šalies virsmas į sėkmingą TUI traukos centrą nėra savaiminis ekonominės raidos rezultatas, bet ilgalaikės, nuoseklios ir instituciškai įtvirtintos valstybės politikos pasekmė. Matyti, kad investuotojų sprendimus lemia ne tik įsikūrimo šalyje sąnaudų dydis ir administracinių procedūrų trukmė, bet ir platesnės reguliacinės aplinkos kokybė – taisyklių aiškumas, jų taikymo nuoseklumas, politinių ir teisinių pokyčių nuspėjamumas. Kitaip tariant, investicinis patrauklumas nemaža dalimi priklauso nuo valstybės gebėjimo sumažinti neapibrėžtumą, kuris galėtų reikšmingai paveikti ilgalaikius verslo planus. Prioritetas turėtų būti teikiamas kryptingai nacionalinės ekonomikos transformacijai, apibrėžiant sektorius, kuriuose siekiama augimo, taip pat ugdant kompetencijas ir gerinant infrastruktūrą.